

NatuurijZweden

Aangeslagen ijs - ijs met een dun, wit laagje aangevoren condens. Ietsje stroef schaatsend. Komt vooral voor op kunstijs.

Ankerijs - ijs dat in relatief ondiep water omhoog lijkt te komen drijven. Bij de bodem bevinden zich koude waterbellen. Deze zijn lichter dan water (van 4°) en stijgen op naar het oppervlakte. Daar spreidt een bel zich uit en vormt een ronde schijf als een pannenkoek. Deze pannenkoeken vriezen vervolgens aan elkaar. Hiermee kan een meer tamelijk, plotseling dichtvriezen. Dit komt veel voor in het IJsselmeer, maar ook in de Oostzee.

Bellenijs / bubbelijs - ijs met veel luchtbelletjes

Bobbelijs - ijs met veel bobbelletjes (door de wind). Zie ook warmebenenijs

Bomijs - ijs dat niet ophet water rust, maar aan de wal kant hangt. melkwit tot gelig.

Boterijs - ijs met de kleur van boter. Veroorzaakt door ijzerdeeltjes in het water.

Buitenijs - ijs dat niet overkapt is. Vroeger alleen bedoeld voor kunstijs zonder overkapping. Tegenwoordig ook gebruikt voor natuurij.

Donorij - zie ijstransplantatie

Dooi-ij - waterig (en zacht) ijs door de dooi.

Drijfij - drijvend ijs dat in rivieren, meren of de zee door de stroming wordt meegenomen. Deze verplaatsing van het ijs heet ijsgang. Aaneengeklonterd drijfij is een ijsschots. Grotere velden drijfij heten pakij.

Dubbelijs - Uit Zweden: een dunne laag ijs die drijft op dooiwater met daaronder een dikkere laag ijs. Als de bovenste laag ijs dik genoeg is, is dit meestal zeer glad en snel ijs. Als je echter met je schaats door de bovenste laag heen zakt, wordt je ijs direct geblokkeerd.

Dubbeltjesij - zwart ijs met kleine ingevroren gasbelletjes (ter grootte van het oude dubbeltje)

Elfstedenij - spreekt voor zich: 16 cm dik.

Fondantijs - wit, romig, zacht ijs met ingevroren sneeuw en lucht.

Gierij - ijs waar het vocht van een mesthoop overheen is gelopen: vuil en meestal onbetrouwbaar

Glad ij - ijs met weinig bobbelletjes. Ook wel: snel ijs.

Glij-ij - goed glijdend ijs.

Grasij - ijs op een ondergelopen weiland waar de grassprietten doorheen steken.

Grondij - zie ankerijs

Haarij - dunne ijssdraden die uit nat en dood loofhout lijken te groeien. Ontstaat bij lichte vorst en hoge luchtvochtigheid. Vooral op hout van beuk, eiken, hazelaar en esdoorn. Niet op naaldbomenhout

Hard ij - afhankelijk van de temperatuur, de luchtvochtigheid en de sterkte van de zon, kan ijs harder of zachter aanvoelen onder de schaatsen. Hard ij glijdt beter.

Heilig ij - ijs van schaatsbaan waar de grote / beroemde records zijn gereden.

Hol ij - zie bomij

Ijs-afzetting - vorming van een ijslaag op (meestal metalen) voorwerpen.

Ijsbaan - ijs dat sneeuwvrij wordt gehouden om op te schaatsen, of een stuk land dat men onder een dunne laag water zet om bij vorst op te schaatsen, of een kunstijbaan

Ijsbaard - baard met ijsvorming

Ijsbal - samengedrukte, harde sneeuwbal

Ijsballet - op schaatsen uitgevoerde dans

Ijsbank - richel krui-ij die de scheepvaart belemmert

Ijsbericht - (radio)bericht over de toestand van het ijs. Meestal mbt rivieren ten behoeve van de scheepvaart

Ijsbijl - lange bijl om het ijs te breken

Ijsbloem - kristalvorming op gladde oppervlakten (meestal ruiten)

Ijsboei - rivierboei bij ijsgang

Ijsbond - vereniging van ijsbaanclubs

Ijsbreker - schip om ijvloer te breken

Ijsbrug - houten vlonder om van de kant op het ijs te komen

Ijsclausule - onderdeel van een contract met bijzondere bepalingen voor het geval er ijs ligt (met name voor de binnenvaart)

Ijsclub - vereniging die een ijsbaan onderhoudt

Ijsdag - dag dat de temperatuur niet boven nul komt

NatuurijisZweden

Ijsdraagkracht - De draagkracht van ijs: 4 à 5 cm kan een mens dragen, ijs van 9 cm een paard, 14 cm een beladen wagen en ijs van 15 tot 20 cm kan een kanon dragen. Voor een grote mensenmenigte gaat men uit van 25 cm. 45 cm zou een spoortrein moeten kunnen houden.

Ijsgang - verplaatsing van drijfijis door stroming

Ijsgezicht - schilderij met afbeelding van ijsvermaak

Ijsshaak - stok met haak om ijsschotsen uit het water te halen

Ijshamer - lange hamer om het ijs te breken

Ijshanden - erg koude handen

Ijsheiligen - dag van 11 tot 14 mei

Ijshut - iglo

Ijskelder - voorloper van de ijskast: kelder waarin ijs werd bewaard

Ijskonijn - ongevoelig persoon

Ijskorst - laag ijs

Ijskristal - een helder en regelmatig gevormd deeltje van ijs

Ijsschaaf - voertuig om oneffenheden van de ijsvloer af te schrapen.

Ijsschol - ander woord voor ijsschots

Ijsschots - (groter) stuk drijvend ijs

Ijstransplantatie - Plaatsen van grote ijsblokken in een wak om de vorming van een ijsvloer te bespoedigen.

Onder grote media-aandacht verschillende keren uitgevoerd door de brandweer in een poging een Elfstedentocht mogelijk te maken.

Ijsveld - zie pakijis

Ijsvloer - laag ijs dik genoeg om over heen te gaan

Ijsvrij - Vrij van school of werk omdat er voldoende ijs ligt om te schaatsen

Ijswegen - vaarwegen die door ijsclubs schaatsbaar worden gehouden (geveegd en van pijlen voorzien)

Ijswegencentrale - vereniging van ijsclubs

Ijszuil - zuil van ijs. Als water met een stevig omsloten rand befrist, vorst zich eerst een bovenlaag ijs. Water dat befrist zet circa 10% uit. Als de bovenlaag bevroren is en het ijs aan de randen niet loslaat, zoekt het befristende water een uitweg door het dunste deel van de ijslaag (meestal ergens in het midden). Dit omhoog wellende water kan in de vorm van een zuil befrist. Dit effect treedt meestal op in emmers, pannetjes of kleine vijvers, maar ook (in miniatuurvorm) in vochtige, poreuze grond of op poreus gesteente.

Kistwerk - Bij werkend ijs kan een ijslaag over een andere ijslaag heen schuiven. Hierbij ontstaat een watergeul en kunnen ijsschotsen recht overeind komen te staan (en weer vastvriezen). Kistwerk op een schaatsroute levert regelmatig gebroken enkels op.

Kol - witte plek in het ijs, veroorzaakt door een grote luchtbel

Kraakijis - krakend ijs. Het gezegde: 'kraakijis is geen breekijs' is net zo betrouwbaar als 'blaffende honden bijten niet.'

Kristalijs - Uit Zweden: zwart ijs met rechtopstaande ijskristallen erop vast gevoren

Kruiend ijs / krui-ijis - ijsschotsen die door stroming of wind op elkaar worden geduwd. De vuurtoren van Marken zorgt jaarlijks voor fraaie foto's doordat het krui-ijis meters hoog tegen de toren wordt opgestuwd.

Kuipersijis - zie bomijis

Kunstijs - al het ijs dat niet natuurlijk aangroeit. Is eigenlijk omgekeerd ijs, want de kou komt van koeling onder het ijs

Kwalsterijis - wit, romig, zacht ijs

Landijis - ijs op ondergelopen land. Vroeger met name in de uiterwaarden van de grote rivieren.

Lintijis - zie haarijs, maar dan in dunne stroken in plaats van haren.

Nattevoetenijis - ijs met een laagje dooiwater erop.

Natuurijis - Al het ijs dat op natuurlijke weg ontstaat. Voor veel schaatsers het enige echte ijs

Oud ijs - als er na een dooiperiode opnieuw vorst is, kunnen er plakken oud ijs in het nieuw gevormde ijs zitten.

Paardenijis - dik genoeg voor paard en slee.

Pakijis - groot veld drijfijis, op elkaar geschoven ijsschollen

Pannenkoekijis - Zie ankerijis

Rul ijs - ijs waar rulle sneeuw op is vastgevroren

Scheurijis - ijsvloer met (veel) scheuren

Natuurijszweden

Schotsenijs - ijs met ingevroren ijsschotsen. Ontstaan doordat er eerder mensen door het ijs zijn gezakt, of (vaker) door boten / ijsbrekers die door het nog dunne ijs zijn gevaren.

Slopijs - schotsenijs ontstaan door een boot.

Sneeuwijis - ijs met aangekoekte sneeuw.

Snel ijs - goed glijdend ijs

Sproei-ijs - ijs gemaakt door telkens een laagje water te sproeien (vaak op een sintelbaan of een betonnen ondergrond).

Stofijs - zie zandijis

Stroef ijs - ijsvloer die stroef is. Meestal door stof, soms door sneeuw of aanslag.

Warmebenenijs - bobbeltesijs (waar je door het voordurend spannen van je spieren, warme benen van krijgt)

Wasbordenijs - ijs met veel bobbeltes (door de wind)

Waterijs - ijs met een laagje dooiwater erop.

Wedstrijdijs - kunstijs waarbij de ijsmeesters extra maatregelen hebben genomen om er snel ijs van te maken.

Werkend ijs - ijs dat door de dooi begint te kraken en scheuren.

Werkijis - stroef ijs waarbij je veel kracht moet zetten.

Zandijis - ijs waar een laagje zand overheen gewaaid is. Schaats extreem stroef. In uitzonderlijke situaties wordt zand bewust op delen van het ijs gestrooid om dat gebied vrij te houden van schaatsers (in kwetsbare natuurgebieden bijvoorbeeld).

Zomerijs - een enkele overdekte kunstijsbaan is ook in de zomer geopend. Ook wel: water

Zwart ijs - het mooiste ijs om op te schaatsen. Niet echt zwart, maar doorzichtig, zonder bellen of sneeuw.